

Puno mi znači i to što s nekim mogu popričati

O pćina Žumberak rasprostire se na 110 km² i sastoji se od 36 sela te prema popisu iz 2011. godine broji samo 872 stanovnika. Kraj je brdovit, a sela raspršena i udaljena jedno od drugog nekoliko kilometara. Sela su neravnomjerno naseljena, u nekima živi svega 5 - 6 stanovnika, negdje i manje, a u nekima i do pedesetak. Nažalost prevladava starije stanovništvo, jer su mladi većinom odselili u gradove. Povezanost javnim prijevozom slaba je, u mjesecima kada nema škole, autobus vozi svega dva puta prema Jastrebarskom i tri puta iz Jastrebarskog. Doktor je samo u Kostanjevcu, a po lijekove je potrebno ići u susjednu općinu Krašić. Ovu situaciju dodatno komplicira snijeg i zima. Međutim, iako su ovdašnji ljudi naviknuti na ove

uvjete, bila im je potrebna pomoć. Stoga je bivše Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, sadašnje Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, uz pomoć Zagrebačke županije i Općine Žumberak, pokrenulo projekt poboljšanja kvalitete života starih i usamljenih osoba koje žive u izoliranim selima. Na području Općine Program se provodi od 2006. godine. Na provedbi Programa zaposlen je tim od dvanaest izvoditelja od čega jedna patronažna sestra i osam gerontodomačica te dva pomoćna radnika koji se trenutno brinu za oko 200 korisnika s područja općine Žumberak. Radni dan gerontodomačice traje od 8 do 16 sati, a dobar dio vremena izgube samo na put do korisnika. Svaka se gerontodomačica brine o 25 korisnika te ima plan obilaska

svojih korisnika koje obilaze 2-3 puta tjedno ovisno o potrebama pojedinog korisnika. Ovisno o udaljenosti terena gerontodomačice putuju motorom, biciklom ili pješke, a za lošeg vremena (kiša, snijeg) vozi ih se automobilom. Gerontodomačica se kod korisnika zadržava onoliko koliko je potrebno, ponekada je to pola sata, a nekada i 2-3 sata. Nakon uobičajenog uvodnog razgovora (čavrljanja) korisnik iznese svoje potrebe, tj. oko čega mu je potrebna pomoć tog dana (počistiti, oprati pod ili prozore, oprati rublje, izglačati, pripremiti obrok ili nešto slično). Ukoliko je u pojedinom domaćinstvu potreban neki veći zahvat, kao na primjer bojanje zidova, u dogovoru s voditeljicom i korisnikom, gerontodomačici dolazi pomoći pomoćni radnik te još jedna ili dvije gerontodomačice, ovisno o količini

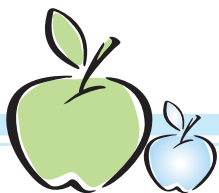

posla. Pomoćni radnici zaduženi su za teže fizičke poslove, sitne popravke u kući, poslove održavanja okućnice, pomoć i posredovanje pri organizaciji i obavljanju složenih poslova u kući i okućnici te ostale usluge u kući i okućnici. Djelatnici Programa uvelike im pomažu i brinu se da korisnici budu opskrbljeni drvima za ogrjev, potrebnim namirnicama te lijekovima. Za lijekove i brigu o medicinskoj njezi zadužena je medicinska sestra koja je također dio tima. Ona svako jutro u ljekarni podiže potrebne lijekove i dostavlja ih korisnicima, tako da oni ne moraju svaki mjesec razmišljati kako će i s kime prewalkiti i do 25 km udaljen put do ljekarne. Gerontodomaćica bar jednom tjedno odlazi u selo Grič koje se nalazi na vrhu Žumberka na 700 m nadmorske visine, ima svega nekoliko stanovnika, a svi su starije dobi. Stanovnici Griča kažu: „*To je za nas veliki spas, dođe službenica kaj to dela i ona to napravi, ipak je to drugačiji red.*“ Svakodnevan život svakako je olakšan i gospođinu Franji koji na Žumberku živi

potpuno sam već duži niz godina, a djeca ga rijetko posjećuju jer žive u inozemstvu. Većina gerontodomaćica nezaposlene su žene srednje dobi iz mjesta s područja Žumberka. Budući da dobro poznaju njihovo narječje, običaje i životne navike, većina korisnika doživljava ih kao dio obitelji. Osim svakodnevnih aktivnosti pružanja pomoći korisnicima programa, prigodni paketi pomoći pripremaju se i dijele za sve blagdane. „*Kad nam nešto treba zovemo je. I uvijek nam dođe, donese to što tražimo, počisti kuću, pospremi... Popriča s nama! Jer, kljakasti smo, šepavi, stari., treba nam netko.*“, kaže Barbara Mutavđija o gerontodomaćici Olgi. Zajedno sa suprugom Ivom živi u Kostanjevcu, a gerontodomaćica ih posjećuje dva do tri puta tjedno. Svaki drugi tjedan, po potrebi i češće, u posjet im dolazi i medicinska sestra, mjeri tlak, šećer, donosi lijekove. Među 200 osoba uključenih u program jesu i supružnici Marija i Marko Stanić. „*Nisam osoba velikih prohtjeva, više sam nego zadovoljna. Puno mi znači*

i to što s nekim mogu popričati.“, govori Marija. Šećeraš je pa kaže da je dolazak medicinske sestre uvijek smiri. „*Iako je, nasreću, ambulanta blizu, kad mi sestra izmjeri šećer i tlak nekako sam sigurnija.*“, govori. Za ljepšega vremena sama odlazi u trgovinu, no ponekad za uslugu zamoli i gerontodomaćicu. A kad padne snijeg tu su i muške ruke, tzv. pomoćni radnici koji cijepaju drva. U prigodi Međunarodnog dana obitelji 15. svibnja i 25. godišnjice Hrvatske mreže zdravih gradova, kojoj se Zagrebačka županija pridružila 2003. godine, obilazak osoba uključenih u program pomoći u kući organizirao je županijski *Tim za zdravlje*. Zajedno s članovima *Tima* samačka, staračka domaćinstva posjetio je i župan Stjepan Kožić koji je obišao i ambulantu županijskog Doma zdravlja u Kostanjevcu (stomatološku i ordinaciju opće medicine) smještenu u zgradi na kojoj je nedavno sredstvima županijskog Doma zdravlja, Općine Žumberak i Hrvatskih šuma, obnovljeno krovšte.

Tom je prigodom Većeslav Bergman, ravnatelj županijskog Doma zdravlja, uručio načelniku Žumberka Zdenku Šiljku ključeve dvaju (otpisanih) vozila, upravo za potrebe programa pomoći u kući starijim osobama. Članovi *Tima za zdravlje* krenuli su put Žumberka. Put do Žumberka bilo je jedno posebno iskustvo jer, vozeći se, prolazili smo cestom okruženom šumarcima, potocima, prava nedirnutu priroda. Došavši do određena srdačno nas je dočekaio načelnik Općine Žumberak i nakon kratkog upoznavanja uputili smo se u obilazak. Još uvijek pod dojmom okruženja, nailazimo do malene kuće u kojoj živi bakica, sama. Ta drvena kućica ima svega jednu prostoriju koja je i spavaća soba, i kuhinja i boravak. Ispred kućice, okružene drvećem i zelenilom, nalazi se natkrivena, isto tako mala terasa. Bakica nas je srdačno pozvala da sjednemo i ponudila rakijom i svježim, tek pečenim, kolačićima. Iz razgovora s bakom bilo je jasno da su dolasci gerontodomačice vrlo važni

i mnogo znače, koliko zbog pomoći u i oko kuće, toliko i zbog društva. Pješice smo se spustili do drugog kućanstva u kojem nas je nestrpljivo i s puno veselja dočekaio bračni par. Unatoč godinama (svaki više od 80) djelovali su vrlo vitalno, smireno i zadovoljno. Ugostili su nas u dvorištu svoje kuće. Bili su vrlo pričljivi, a iz priče sam stekla dojam da su neopterećeni današnjicom, problemima i pritiscima s kojima se svaki dan susrećemo. Žive jednostavnim životom u prekrasnom okruženju i nalaze sreću u malim stvarima. Isto kao i bakica iz prve priče, dolasci i briga gerontodomačice o njima i njihovom kućanstvu ispunjava njihov miran život. Zagrebačka županija prepoznala je još 2003. godine rad Hrvatske mreže zdravih gradova koja djeluje u okviru Škole narodnog zdravlja Andrija Štampar te se prihvaćanjem članstva aktivno uključila u rad, u cilju stvaranja što boljeg temelja za kvalitetnu i dostupnu zdravstvenu zaštitu i prevenciju cjelokupnog stanovništva na

području Zagrebačke županije. U tom smislu osnovan je prvi Županijski tim *Rukovođenje i upravljanje za zdravlje – I. faza edukacije*. Tijekom procesa edukacije kroz četiri modula ovaj tim je, uz podršku Hrvatske mreže zdravih gradova, izradio *Županijsku sliku zdravlja 2003. godine*. Slikom zdravlja, a kasnije i *Planom za zdravlje*, utvrđeno je šest prioriteta u očuvanju zdravlja stanovništva Zagrebačke županije. Jedan od prioriteta je i briga o starijim i nemoćnim osobama na području Županije. Slijedom navedenog došlo je i do provođenja programa *Pomoći u kući* na Žumberku, a kao najvažniji zadatak ovog programa naglašava se socijalizacija i druženje sa starijim osobama koje su same, te donošenje vedrine u njihov dom.

Ivana Pašer

Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb
Zagrebačka županija - Tim za zdravlje
i.paser@zagrebacka-zupanija.hr

